

Horony Pálfi Aurél: A jótékony egyesületek működése Budapesten. (Statistikai közlemények, szerkeszti dr. Illyefalvi L. Lajos.) Budapest, 1940., 4-r., 161 lap.

Korunkban a szociális problémák mind erőteljesebben nyomulnak előtérbe és sürgős megoldásra várnak. Tudjuk jól, hogy a szociálpolitika nem vonatkozik csupán egyes társadalmi rétegekre, sem egyesek, rászorultak és elesettek segélyezésére. A nemzet minden egyes tagjának, a nemzet egyetemességének tisztességes megélhetését, jólétét tűzi ki célul. A kérdés az e téren történtek mélyreható ismerete nélkül természetesen a várakozásnak megfelelően nem oldható meg. Könyvünket elsősorban ebből a szempontból kell értékelnünk, mert értékes kútforrásul szolgál.

Megláttatja azt, hogy a budapesti társadalom emberbaráti szeretettől, a segítség vágyától áthatva 239 jótékony egyesületet vetített ki, amelyeknek vagyona együttvéve kerekén 27 millió pengő. A kiadások összege az 1937. évi adatszolgáltatás szerint közel 15 millió pengő. Ebből azonban jelentős az a támogatás, amelyet a fenti egyesületek az államtól, vagy a székesfővárostól készpénzben, természetben és erkölcsi támogatás révén élveznek. Könyvünk szerzője igen helyesen rámutat arra, hogy sem az állam, sem a főváros, sem pedig a társadalom szemszögéből semmiképpen sem közömbös az a kérdés, hogy ezt a tetemes összeget az egyesületek önkormányzata valóban helyesen használja-e fel. Előbünk tárja, hogy a székesfőváros saját szociális tevékenysége során a gyakorlatban ismerte fel teljes mértékben a rendszeretlen és helytelen támogatás súlyosan romboló hatását, amiért is a székesfőváros polgármestere 1938-ban hozott rendeletével intézkedett a hatósági szegénygondozás és inségenyhítő tevékenység újabb szabályozása ügyében. Ez a rendelet szolgálja azt a célkitűzést, amely a szociálpolitika szerves egysége érdekében a főváros minden intézményét és minden tevékenységét a közösségi gondolat szolgálatába kívánja állítani, aminek természetes velejárója az a törekvése, hogy minden társadalomszervező és társadalombiztosító tevékenység egyenesen a korszerű szociálpolitika céljait szolgálja.

A mélyreható tanulmány az anyagot négy részben és ennek keretében 29 fejezetben tárgyalja. Tiszta képet nyerünk azoknak az egyesületeknek a működéséről, amelyeket a közhatalóságok nagyobb anyagi áldozattal és erkölcsi súllyal támogatnak és amelyeket a társadalom a maga áldozatkészségéből milliókra menő összegekkel tart fenn, illetőleg támogat. A kimutatások pedig rámutatnak azokra a hiányokra és hibákra, amelyek a széteső munka következményei. Egyben azonban rávilágítanak arra az alapra, amely a közhatalóságok és a jótékonyt gyakorló egyesületek szociális munkája közötti szükséges összhangot megteremti.

Azonban nem csupán a szociálpolitikus, hanem a székesfővárosi pedagógus is talál benne bőséges anyagot mind nevelési, mind tárgyi vonatkozásban. A mű nyomán a székesfővárosi polgárság áldozatkészségének követésre méltó megnyilvánulásait sorakoztathatjuk színesen a tanulók elé. Megkapó az a megállapítás, hogy a székesfőváros lakossága egyéni jótékonykodásán felül jótékony egyesületekben is tömörült, hogy a rászorultakat megsegítse, az elesetteket felemelje és a gyermekvédelem körében áldásosan közreműköd-

hessék. Feltárja azokat a területeket, ahol nemzetvédelmi szempontból a társadalom hathatós közreműködése ezidőszerint feltétlenül szükséges. A kimutatás szerint az egyesületek működési köre kiterjed közvetlen segélyezésre, gyermekvédelemre, otthon-nyújtásra, aggok és nyomorékok gondozására, egészségvédelemre, szociális és kulturtevékenységekre. Megmozgatja a szunynyadó lelkiismeretet az a számvetés, amelyből megtudjuk azt, hogy ha az egyesületi bevételeket a székesfőváros valamennyi lakosára egyformán vonatkoztatjuk, akkor minden egyes polgár hozzájárulása 13 pengő 64 fillér lenne. Ha pedig a bevételeket a székesfőváros kereső lakosainak számához viszonyítjuk, minden kereső polgár hozzájárulása 23 pengő 70 fillért jelentene. Vajjon megteszi-e a főváros minden tehető lakosa ebbeli nemzetvédelmi kötelességét? A tanulmány rendkívül nagy és érdekes anyaga az egyes tantárgyak keretében kiválóan hasznosítható. Kulturtörténeti anyaga pedig a lokálpatriotizmus kimélyítésére szolgálhat. Erre nemzetnevelési szempontból annál is inkább kellő figyelmet kell fordítanunk, mert a székesfőváros lakosságának jelentős hányada a vidéki származásuakból kerül ki.

Horony Pálfi Aurél mélyreható kutatómunkával megírt könyve forrásmunka a történetírónak, iránytmutató tanulmány a szociálpolitikusnak, beszámoló a jótékony adakozónak, felvilágosító a szociális érzésűeknek, toborzó az áldozatkészségre és újabb anyaggyűjtemény a nevelő és oktató számára. A statisztikai közlemények sorozatában értékes, hézagpótló munka.

Loschdorfer János.

Báró Brandenstein Béla: *Platon.* Budapest, 1941. 8-r., 204 l.

Az alkonyodó antik világnak ragyogó, fennkölt és halhatatlan bölcselője: Platon, az emberiség jelentős örök szellemi és világszemléleti nevelői közé tartozik. Esz és tudomány, emelkedettség és misztikum, költészet és mítosz összhangban, egységben, egymás zavarása nélkül; igazi görög jellegzetesség, és ép ennek a népi-nemzeti léleknek forma-, mérték- és árnyérzékéből kiemelkedve, egyetemes emberi értékű összhangja az esztétikai, logikai és ethikai értékeknek: ez az, ami Platon szellemét — amely sokkal inkább szellem, mint rendszer — minden hódító gondolat szövetségesévé teszi.

A neveléstudomány körében is csak örömmel és érdeklődéssel üdvözölhetjük tehát, hogy szakkörökben újabb buzzgólkodás észlelhető Platon magyar nyelven való megszólaltatása és ismertetése körül. Számos régebbi és újabb dolog történt e téren: így pl. a Szent István-társulat a Szent István-könyvek sorozatában már 1933-ban kiadta Auguste Diés kiváló és mindkatholikus, mind más szempontból röviden is kimerítő könyvét *Plátó* címmel. A platonizmus körében M. Techert Margit *Plotinos-tanulmányai* és könyve érdemelnek említést. Jeles fordításaink is vannak Platon legnevezetesebb dialógusairól (*Politeia, Sokrates védekezése, Kriton, Phaidon, Gorgias, Philebos, Symposion, Phaidros*). Most a Magyar Filozófiai Társág újra lefordíttatja Platont, még pedig teljes magyar Platon-kiadást tervez, tavalyl pedig vitaülést tartott a platonizmusról. Szerzőnk, talán e vitaülés hatására is, továbbá bevezetésül a készülő magyar Platon-kiadáshoz, nem